

Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen för kommuner

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning

Fi2025/02010

Remissvaret ska ha inkommit till Finansdepartementet senast den 4 februari 2026.

Sammanfattning

Det har tidigare varit ute ett betänkande från utjämningskommittén avseende kostnadsutjämnningssystemet kallat "Nätt och jämnt". Finansdepartementets förslag skiljer sig från utjämningskommitténs betänkande, kommittén kom fram till att avgörande för merkostnader för administrationsfunktioner är kommunstorlek samt att nuvarande modell för beräkning av gleshet inte är hanterbart att förvalta. Det nu presenterade justerade beräkningen innebär att landsbygdskommuners ersättning omfördelas för att möjliggöra finansiering av högre bidrag till mycket glesbyggda kommuner, vilket ställer glesbygd mot glesbygd. I remissmissivet klargörs att finansdepartementet inte vill bidra till en kommunindelning som inte är hållbar på lång sikt och en sådan faktor är att vara en liten kommun till invånarantalet som inte är gles. Förslaget som ligger ute på remiss uppfattas som ett negativ särbehandling för att tvinga små kommuner att slå ihop sig med andra. Storfors kommun ställer sig negativ till "Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen" för kommuner i sin helhet.

Remissvar

För Storfors kommuns del innebär "Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen" att medel till merkostnader för administration ökar från 150 kronor per invånare till 350 kronor per invånare vilket skulle innebära, enligt finansdepartementets beräkning med underlag av 3788 invånare, en ökning från dagens 568 tusen kronor till 1326 tusen kronor.

Storfors kommun ställer sig negativ till "Justerad beräkning av administration i kostnadsutjämnningen" eftersom det enbart hanterar landsbygden, som redan är hårt ekonomiskt ansatt, och ställer glesbygdskommuner mot glesbygdskommuner samt att det strävar efter att kommuner ska slås ihop, vilket kan minska demokratin i landet och öka avståndet till beslutsfattarna. En omfördelning mellan landsbygdskommuner bidrar heller inte till att utjämna förutsättningarna mellan stora kommuner som oftast har goda ekonomiska förutsättningar och små med mindre goda förutsättningar.

I utredningen "Nätt och jämnt" föreslogs en helhetsbild för kostnadsutjämnningssystemet och i det förslag som nu hanteras är en bit utbruten ur den helhetsbild som föreslagits av "Nätt och jämnt". Det strider också mot utjämnningssystemets syfte att verka för kommunsammanslagningar genom att missgynna små kommuner för att driva dem mot att slås ihop, det är också en etisk fråga där det borde vara kommunerna själva som väljer om man vill slå ihop sig med en annan kommun eller inte. Det finns heller ingen vetenskaplig grund till att administrationen blir billigare vid en kommunsammanslagning.

För just Storfors kommuns del innebär det en utökning av utjämningsmedel mot vad kommunen får i dag men vissa kommuner drabbas hårt och får kraftigt minskade anslag, vad gäller dessa kommuner är det ett hårt slag att man frångår regeln om införandebidrag. Storfors kommun uppfattar det som att regeringen genom administrationstillägget tillgriper ett visst tvångsmedel för att få små kommuner att slå ihop sig med andra kommuner. Tiden är kort för omställningen till att minska administrationen och att inleda samarbeten med grannkommuner för att anpassa kostnaderna. Storfors kommun har redan ett omfattande samarbete med grannkommunerna inom olika delar av administrationen och har således minskat sina administrationskostnader till en effektiv nivå.

En kraftig styrning mot kommunsammanslagningar gör att demokratin urholkas och de ”ytterområden” som också behöver hållas starka för hela landets utveckling och attraktivitet riskerar att underordnas större kommuners befolkningscentras politik där den växande staden är i centrum. Det kommer eskalera utarmningen av landsbygden och riskera att försvaga landets tillväxt.

Ett område behöver inte vara extremt glest för att betecknas som landsbygd utan det avgörande är hur befolkningsutvecklingen sett ut, har den varit nedåtgående så kommer sannolikt identitetstappet att inte längre vara en egen kommun förvärta problemet istället för att lösa det på denna plats.

Att då inte ge ett ökat administrationspåslag för mindre kommuner kanske driver på en förändring för att de kvarvarande kommunerna får mer lika förutsättningar men det gör också att de kommunerna endera får lägga mer medel i nytillkomna delar för att hålla landsbygden levande eller att de helt enkelt låter de delarna själv dö och fokuserar sitt arbete på centralorten.

Annette Olsson
Ekonomichef
Storfors kommun